

نه‌وه‌ی دوای راپه‌رین نه‌وه‌ی به‌ده‌ختیه‌کان ... ستیشان شه‌مزینانی

چوار رۆژی تر (5/ 3/ 2007) شانزه‌ سالی رهبه‌ق وه‌ بێ زیاد و که‌م تیده‌په‌ریت به‌سه‌ر یه‌که‌مین بلیسه‌ی ئاگری به‌تینی راپه‌رینی کۆمه‌لانی خه‌لکی کوردستان له‌ شارۆچکه‌ی رانیه‌وه‌.

وا چاوه‌پروان ده‌کرا له‌م رۆژهدا به‌دواوه‌ به‌ده‌ختی و نه‌هامه‌تییه‌کانی مرۆقی کورد له‌م به‌شه‌ داگیر کراوه‌ خیر له‌خۆ نه‌دیوه‌دا به‌گه‌نج و پیر و مندال و ژن و پیاوه‌وه‌ کۆتایی پێبیت و سه‌رده‌میکی پر پر له‌کامه‌رانی و ئازادیی و ژیان ده‌ست پێیکات.



واچاوه‌پروان ده‌کرا دیوه‌زمه‌ی جه‌نگی نه‌پراوه‌ی خویناوییی و کاره‌سات و مالمویرانییه‌کان یه‌خه‌ی مرۆقی له‌سته‌م دارزای کورد به‌رده‌ن و ده‌رگایه‌ک و ده‌روازه‌یه‌کیش بکریته‌وه‌ هه‌تا وه‌کو ئه‌م

مرۆقه‌ کۆیله‌کراوه‌ی ژیر چه‌پۆکی ره‌شی داگیرکه‌ر بتوانیت ببیته‌وه‌ به‌ مرۆقیکی ئاسایی وه‌ک هه‌ر مرۆقیکی تر ژیانیکێ نۆرمال و دوور له‌ سانسۆرکردن و مه‌ترسییه‌کان بباته‌ سه‌ر.

ئه‌م ئاواتانه‌ نه‌هاتنه‌دی و هه‌روه‌ک خه‌ونیک مانه‌وه‌، به‌لکه‌وه‌ ئه‌وه‌ی له‌ژیر چنگی ده‌سه‌لاتی خۆمالمیدا روویدا له‌شه‌ری ناوخۆ و گرانی و بێ خزمه‌تی و پێشیلکردنی مافی مرۆف و سانسۆرکردنی ئازادییه‌کان هه‌یچی که‌متر نه‌بوو له‌هه‌موو ئه‌و سیناریۆ ره‌شانه‌ی له‌سه‌رده‌می به‌عسدا ئه‌دا ده‌کران.

گه‌نجی دوای راپه‌رین نه‌یتوانی له‌و دنیاچه‌ی له‌پێشتردا له‌خه‌ون و فه‌نتازییه‌کانیدا بیری لێکردبووه‌وه‌، ئاهیکێ تژ له‌شادی هه‌لبکێشی، بگه‌ر گرفتار بوو به‌ده‌یان کێشه‌ی لابه‌لاو ناماقووله‌وه‌ که‌ سه‌ر له‌به‌ری ژیانێ کرد به‌ سونماک و کۆیزووخال.

ئه‌م نه‌وه‌یه‌ له‌ کۆل جه‌نگی کاولکارانه‌ی عێراق - ئێران بووه‌وه‌ بۆ شه‌ری هه‌مه‌پۆژی حه‌یزه‌کانی کورد، له‌ فیراریی و خۆشاردنه‌وه‌ی ژێرزه‌مین قوتاری بوو بۆ خۆشاردنه‌وه‌ی سه‌رسنوره‌ قاچاغه‌کانی رپی هات و نه‌هاتی هه‌نده‌ران، ئه‌و له‌ کۆچ بۆ شاخ و گونده‌کان پزگاری بوو، به‌لام هه‌موو خه‌ونه‌کانی و هه‌موو ئاواته‌کانی له‌ریگه‌ تاریکه‌ به‌مێن چینه‌راوه‌کانی سه‌فه‌ر و شه‌وه‌ نوته‌که‌کانی قه‌راغ ده‌ریای ئیجه‌ ون کرد. ئه‌م گه‌نجه‌ نه‌ک سه‌رچاوه‌ی ژیانێ پوون نه‌بوو، به‌لکه‌ سه‌رتاپای بوونی له‌ئازار و نه‌خۆشی و خه‌مۆکی هه‌لکێشرا، ئه‌و له‌ئای نه‌گه‌به‌تی و ژان چه‌شتندا ته‌عمیدکرا.

له‌پرووی ئابوورییه‌وه‌ ئه‌م نه‌وه‌یه‌، جیلکی گیرفان خالی و بیکار و سه‌رگه‌ردان بوو، هه‌لی کار له‌به‌رده‌میدا گه‌له‌ک ئاسته‌م و پر ئاسته‌نگ بوو، هه‌نده‌ران له‌بارترین و شیاوترین جیگه‌ی کاربوو. بۆیه ئه‌م گه‌نجه‌ وه‌ک ریشۆله‌ گه‌رمیان و کوپستانی ده‌کرد، پۆژیک له‌ئێران کارگه‌ر بوو به‌شیله‌ی گیانی چه‌ند تومه‌نیکێ په‌یدا ده‌کرد بۆ سه‌بی له‌ولاته‌ کاوله‌که‌یدا په‌یدا به‌ئارد و شه‌کر و رۆن.

ئه‌م نه‌وه‌یه‌ غه‌رقی بێ ئومیدی و ره‌شه‌بینییه‌کی ترسناک ببوو، هه‌یج شتیک له‌لای ئه‌و به‌های نه‌مابوو، هه‌نگوین له‌ده‌میدا تال بوو، نیشتمانه‌که‌ی لێ ببوو زیندانیکێ گه‌وره‌و زۆر نا‌ره‌حه‌ت، ژیانێ لێ ببوووه‌ مۆته‌که‌ و له‌گه‌ردنی نه‌ده‌بووه‌وه‌، تروه‌اتی به‌هه‌موو پیرۆزییه‌کان ده‌هات.

له‌قه‌ناعه‌تیکدا بوو هه‌روه‌ک بیرمه‌ندی وجودی (ئه‌لبێرکامۆ) به‌ده‌نگی بڵند ده‌یووت "جوتیک پێلاو له‌شکسپیر به‌که‌لکتره‌و پارچه‌ په‌نیریکیش له‌ پۆشکین باشتیه!!".

ئاخر هه‌موو کتیب و مه‌عریفه‌ی دونیا به‌و چی؟ ئه‌و که‌نانه‌ی نه‌بیته‌ بیخوات کوا ده‌توانیته‌ ئاگای له‌وه‌ بیته‌ چی له‌و جیهانه‌ی ده‌وربه‌ریدا ڤووده‌دات؟ ئه‌و که‌ هه‌موو ژیا‌نی بریتی بووبیته‌ له‌ ڤاکردن به‌دوای ڤاره‌و نانیکدا، ئیدی له‌کوئ ده‌توانیته‌ خۆی ته‌رخان بکات بۆ خویندن؟ هه‌ر بۆیه‌کا زۆربه‌ی زۆری که‌نجانی ده‌یه‌ی نه‌وه‌ده‌کانی سه‌ده‌ی ڤاڤردوو وازیان له‌خویندن هینا و ڤوویان کرده‌ قوتابخانه‌کانی ژیا‌ن تاوه‌کو فی‌ربین نان چۆن په‌یدا ده‌کریت و چۆن له‌قورگی شیردا ده‌رده‌هینریته‌؟ ئه‌وانه‌ی له‌کاتی ڤاڤه‌پیندا که‌نج بوون و هه‌تا ئه‌وانه‌شی هه‌نوکه‌ له‌ته‌مه‌نی که‌نجیدان، له‌ژیر سی‌یه‌ری حکومه‌ته‌ شه‌ق و شه‌ره‌که‌ی کورددا هه‌یج خۆشی و چاکه‌که‌یان دروینه‌ نه‌کرد، له‌گه‌ژاو و مه‌عه‌عه‌ی دوو حه‌یزبه‌که‌دا بوونه‌ته‌ قه‌له‌نده‌ریکی زۆر گونا‌ه که‌هه‌ر شایه‌نی به‌زه‌یی پیا هاتنه‌وه‌و دڵ پێسووتان.

گه‌ر که‌می‌ک به‌ وردیی ڤروانین ئه‌و مندا‌له‌ی له‌ڤۆژی ڤاڤه‌پینه‌که‌دا (1991/3/5) له‌دایکبووه، ئیستا ئه‌و مندا‌له‌ کور ڤان کچیکی هه‌رزه‌کاره‌و له‌هه‌رته‌ی لاویدا‌یه، سه‌رنجه‌که‌ لێره‌دا‌یه ئه‌م که‌نجه‌ که‌ نه‌ مو‌لازم مو‌حسین و ئه‌سه‌ود ده‌ناسی، نه‌ ته‌ه‌وارییه‌کان مۆڤه‌یان لیکردوو، نه‌ ئه‌مه‌نه‌ سووره‌که‌ ده‌ناسی، نه‌ ده‌زانی هه‌تین و مونه‌زه‌مه‌ چیه‌، نه‌ ده‌زانی مه‌جلیسی قیاده‌ی سه‌وره‌ چیه‌، نه‌ له‌چینی یاده‌وه‌ریدا مه‌نه‌ته‌هه‌ول تو‌مار کراوه، نه‌ شه‌ق و زلله‌ی ڤه‌فیع حه‌یزی و ڤۆلیسی به‌عه‌سی خواردوو، ئایا چۆن چۆنی ده‌ژی؟ ئایا بوونه‌وه‌ریکه‌ له‌گه‌ل شادیدا ه‌اوڤیه‌؟ ئایا خه‌یا‌له‌کانی بۆ ژیا‌ن هاتۆته‌ دی؟ ئایا هه‌ز و خۆزگه‌کانی جیه‌جی کراوه؟ ئایا ئه‌م که‌نجه‌ش هه‌ر نه‌گه‌به‌تی به‌رینه‌داوه، شه‌و تابه‌یانی کاره‌بای نییه، له‌ قوتابخانه‌ و زانکۆدا بێمانا‌و سه‌قه‌تترین میتۆدی خویندن ده‌خوینیت، ئه‌گه‌ر سه‌به‌ینی بووه‌ زاوا بۆ ده‌سته‌کوتنی خانوویه‌کی کرئ هه‌رشیت ده‌بیته‌، هه‌ر له‌ئیستاوه‌ ڤاشه‌ڤۆژ و نه‌هامه‌تییه‌کانی ناوی زراوی ڤردوو، ئه‌م نه‌وه‌یه‌ هه‌یه‌تی و نیه‌تی ڤارکیکی ته‌نراوه‌ به‌ ڤۆلیس و ڤه‌قیبی توڤه‌و نه‌ریتڤاریز، نه‌وه‌یه‌که‌ هه‌یجی که‌مه‌تر نییه‌ له‌ هه‌موو ئه‌و نه‌وانه‌ی تری به‌عه‌س ه‌اڤیوونی و ده‌سه‌لاتی کوردی کردبوونی به‌په‌نگی زه‌مانه‌. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ده‌بیته‌ ئه‌م نه‌وه‌یه‌ ه‌وشیار و یاخی بیته‌ و ته‌له‌سیمه‌کان تی‌کبشکینیت، زۆر له‌وه‌ بویر و چاو‌کراوه‌تر بیته‌ وه‌ک ده‌سه‌لاتی سی‌اسی درکی ده‌کات، نابێ ملک‌ه‌چ بیته‌ و شانبه‌شانی می‌گه‌ل ڤئ ته‌ی بکات، نابیت ده‌سته‌وه‌ستان دا‌بنیشیت، نابیت خه‌والۆ ترسنۆک بیته‌،

نووسه‌ری کۆچکردووی یۆگسلافی دانیلۆکیش (1935-1989) ده‌لیته‌ "له‌چارنووسی خۆت ڤازی مه‌به‌ ته‌نیا گه‌له‌کان ڤازین".

نه‌وه‌ی نوئ بۆ ئه‌وه‌ی به‌گه‌لیتی خۆی ڤازه‌ به‌هیشته‌وه‌ی نه‌هامه‌تییه‌کانی ژیا‌نی مرقۆفی کورد نه‌کات له‌پیش هه‌ر شتی‌کدا ده‌بیته‌ ناڤازی بیته‌ و ڤه‌گه‌ نه‌دات ده‌سته‌مۆ بکریته‌.